

Klimaet er den sidste pind i de vilde dyrs ligkiste

Klimaforandringerne truer masser af vilde dyr. Ofte er et ændret klima den afgørende stressfaktor, der tager livet af dyrene.

TRUEDE DYR

THOMAS FÆRGEMAN

På Færøerne har søpapegøjen ikke fået unger på vingerne i de seneste 9 år. Søpapegøjerne – der egentlig hedder lunder – har i århundreder været en uundværlig fødekilde for Færøernes befolkning. Men da fuglen kun bliver 20 år gammel, er det et spørgsmål om tid, før søpapegøjen er helt væk fra øerne. Og det skyldes forandring af klimaet.

»Opvarmningen af havene betyder, at dyreplanktonet er skubbet mod nord. Derfor er der meget færre tobis og lodde, som er de små fisk, lunden lever af. Oven i hatten kommer så, at makrellen er eksploderet i antal, fordi vi mennesker har bortfisket tunen, som spiser makreller. Og makrellen rydder ret effektivt, hvad der måtte være tilbage af tobis og lodde«, forklarer kurator i København Zoo Flemming Nielsen i forbindelse med, at haven netop har åbnet en særudstilling om klimaforandringernes betydning for de vilde dyrs skæbne.

Udstillingen, der åbner umiddelbart op til, at det internationale klimapanel holder et ugelangt møde i København, blev indviet af klimaminister Rasmus Helveg Petersen fredag. Han har selv en beretning fra Grønland med i tasken.

»Jeg har været oppe på Diskosøen og set på tangloppesforskning. Det viser sig, at på grund af klimaforandringer har tang-

Moskusokse

Levested: Grønland og Arktisk Canada

Trussel: Opvarmning af atmosfæren

Hvad sker der: Ungernes pels kan ikke afvise vand i de første to måneder af deres liv. Bliver sne til regn, dør de af kulde. Øgede snemængder eller overisning betyder, at moskusokserne ikke kan nå ned til deres føde.

Californisk søløve

Levested: Nordamerikas vestkyst

Trussel: Varmere have

Hvad sker der: De kolde havstrømme, der er fyldt med næring, og som tiltrækker dyreplankton og fisk, forskyder sig, når havene opvarmes.

Humboldtpingvin

Levested: Sydamerikas vestkyst i Chile og Peru

Trussel: Varmere have og opvarmning af atmosfæren

Hvad sker der: Ligesom med søløven forsvinder maden ude i havet pga. forskydninger i havstrømmene. Derudover dør ungerne af kulde, når der er for meget regn.

lopperne deroppe nu kun halvt så meget fedt på kroppen som før. Og det betyder, at silden vælter frem, fordi de godt kan lide de magre tanglopper, mens hvalerne er gået voldsomt tilbage i antal, fordi de helst vil have fede tanglopper«, siger Rasmus Helveg Petersen.

»Så kan man selvfølgelig tænke sild eller hvaler, hvad betyder det? Men pointen er, at hvor vi før i tiden forholdt os til mikroperspektiver, såsom lad være med

at lave smykker af elfenben, fordi elefanten er truet af krybskytter, skal vi nu forholde os til et makroperspektiv: Vi er i gang med at ødelægge hele økosystemer, og vi risikerer, at mange dyrearter vil forsvinde, fordi vi har så meget gang i kulovnene«, siger klimaministeren.

Specialiseret til levestederne

Dyrene har gennem millioner af år tilpasset sig levesteder, der har et bestemt kli-

ma. Det gælder for eksempel moskusoksen i nord, som kan tåle ekstremt meget kulde, men absolut ikke passer til regnvej. Når vejret bliver varmere, bliver nedbøren våd, og så fryser ungerne ihjel, fordi deres pels ikke kan sky vand.

Løven er endnu ikke truet som art, men virus sygdomme spreder sig, i takt med at vejret bliver både tørrere og vådere. Der sker nemlig det over hele kloden, at vejret bliver mere ekstremt: En række steder på

jorden kommer der lange tørkeperioder afbrudt af voldsom regn. På polerne stiger temperaturen kraftigt, mens områder i tropenerne tørrer ud.

»Både løveaben i Brasilien og flamingoen i Afrika er truet af udtørring, mens humboldtpingvinens reder eksempelvis skylles væk på grund af ekstremt kraftig regn«, fortæller ledende zoolog i København Zoo Frands Carlsen.

Som med lunden på Færøerne, hvor en

Lunde (eller søpapegøje)

Levested: Nordatlanten inkl. Færøerne

Trussel: Varmere have

Hvad sker der: Varmere have betyder, at dyreplankton forskydes mod nord, så der er færre små fisk som tobis og lodde. Og da makrellen ydermere er eksploderet i antal, er fødegrundlaget i Nordatlanten væk.

Flamingo

Levested: Caribien og Østafrika

Trussel: Udtørring i Afrika, havvandsstigning i Caribien

Hvad sker der: I Afrika tørrer de søer som flamingoerne lever i, ud. I Caribien lever flamingoen i floddeltaer og laguner, som bliver oversvømmet, og hvor saltholdigheden ændres på grund af stigende havvand.

Løve

Levested: Afrika syd for Sahara

Trussel: Tørke efterfulgt af tung regn

Hvad sker der: Tørken påvirker løvernes helbred og forplantningsevne. Virus sygdomme og andre infektioner spredes meget hurtigere end tidligere.

Den gyldne løveabe

Levested: Brasiliens atlantehavsregnskov

Trussel: Udtørring

Hvad sker der: Floderne tørrer ud i den skov, hvor de bor, og træerne visner. Så forsvinder både levestedet og føden.

Grafik: Jens Herskind
Tekst: Thomas Færgeman

Klimaklemme: Den danske klokkefrø skyller væk, når vejret ændres

Klimaforandringer i Danmark truer de sidste klokkefrøer. København Zoo er i gang med et redningsprojekt på Hjortø i det sydfynske øhav.

THOMAS FÆRGEMAN

Met et brag ramte en voldsom storm i 1995 det sydfynske øhav, så havvandet rullede ind over klokkefrøernes vandhuller, og bestanden næsten blev udryddet.

I 2001 blev en storstilet redningsaktion sat i gang via et EU-projekt koordineret af det danske firma Amphibio Consult. Aktio-

nen kører nu på 13. år. En del af projektet kører i København Zoo

Her avler man på klokkefrøerne i store kar. Haletudserne bliver passet, indtil de er stærke nok til at blive kørt til Hjortø i det sydfynske øhav, hvor de bliver sat ud i nygravede vandhuller, som passes og plejes af de lokale lodsejere.

»Det er en rigtig solstrålehistorie, hvor de lokale folk på øen virkelig har taget klokkefrøen til sig og stiller både jord og arbejdstid til rådighed for projektet«, fortæller koordinator for krybdyr og amfibier i København Zoo Lene Vestergren Rasmussen.

Klokkefrøen er fredet i Danmark og lever i og i nærheden af vandhuller. Den voksne klokkefrø spiser insekter og orme, mens haletudserne lever af alger og bakterier på vandplanter.

Klokkefrøens overside er brun, mens undersiden er meget karakteristisk blåsort med gule, orange eller røde pletter. Klokkefrøen har fået sit navn på grund af sin kvækken.

Desværre er klokkefrøen følsom over for vejrekstremer som storme og oversvømmelser. Den slags vejr ødelægger vandhullerne, og uden vandhuller kan klokkefrøen ikke overleve.

Og det er lige netop den slags vejr, vi får meget mere af.

Konkret vil Danmark få mildere, vådere vintrere og varmere somre med mere tørke. Vi vil få mere regn og mindre sne om vinteren og flere kraftige regnskyl om sommeren.

De danske farvande vil blive varmere og mindre salte, og havene vil stige op mod 80 cm i løbet af de næste 100 år.

FALDENDE ANTAL. Både det intensive danske landbrug og oversvømmelser på grund af klimaforandringer truer klokkefrøens vandhuller. Foto: Ditte Valente

»Derfor trues klokkefrøen af kraftige oversvømmelser og opstuvninger af vand«, siger Lene Vestergren Rasmussen.

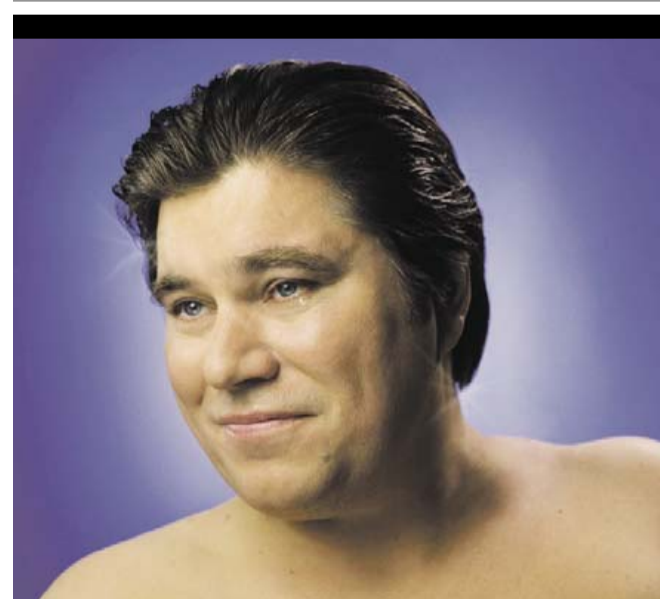
Hun påpeger, at både klokkefrøen og en række andre frø- og tudsearter i Danmark i forvejen er stærkt truet på grund af det intensive landbrug mange steder i landet.

Det har gennem tiden betydet, at masser af vandhuller er forsvundet.

De tilbageværende vandhuller gror ofte til, og på grund af det intensive landbrug, der er som en ørken for frøerne, har dyrene svært ved at flytte sig mellem vandhullerne.

»Klimaforandringerne bliver dermed det sidste strå, der knækker kamelens ryg«, lyder det fra Lene Vestergren Rasmussen.

thomas.faergeman@pol.dk

RASMUS BJERG SOLO ENDELIG ALENE

Så er det her! Showet verden har ventet på. Nu får du endelig Rasmus Bjerg helt alene! Som skuespiller og komiker har han allerede jokket godt rundt i spinaten. Som Mr. Poxycat og som kongelig skuespiller har han døjet med fugt i fundamentet. Kun 38 år gammel er Rasmus Bjerg nu klar med sit erindringsshow! Mens han endnu kan huske. Et soloshow uden omsvøb. Uden masker. Helt afklædt, men med tøj på.

Velkommen til en uforglemmelig aften, der byder på en erindringsrejse tilbage til barndommen i Vester Nebel, tilbage til dagene på bønsespirefabrikken, til pigen fra Persillevej, til længsten efter en krokodille på poloshirten. Og på besøg hos døden i møllen...

Forpremiere tirsdag 4. november kl. 20
Nørrebro Teater, Ravnsborggade 3, København N
Pluspris 150 kr. Alm. pris 275 kr.

Læs mere og køb på politiken.dk/plus.
Billetgebyr 10 kr. pr. billet.

Forbehold for trykfejl og udsojlt.

POLITIKENPLUS

Sæt skub i karrieren og udbyg dit netværk

Kompetencegivende uddannelser på bachelorniveau
- målrettet erhvervslivets behov

Tag et enkelt modul eller sammensæt flere til en diplomuddannelse:

- Diplomuddannelsen Ingeniørernes Lederuddannelse
- Diplomuddannelsen i Energi og Miljø
- Diplomuddannelsen i Projektledelse
- Diplomuddannelsen i Ledelse
- IT-Diplomuddannelsen

Semesterstart i uge 5, januar 2015

Danmarks
Tekniske Universitet

Læs mere om dine muligheder på cv.diplom.dtu.dk eller kontakt os på 3588 5100

DTU Diplom
Center for Videreuddannelsen